

Bazele contabilității

Lilia GRIGOROI

Liliana LAZARI

Bazele contabilității

CARTIER
e d u c a ț i o n a l

Manualul este elaborat în conformitate cu programa analitică la disciplina „Bazele contabilității” și aprobat la ședința Senatului ASEM din 24.12.2011.

Recenzenți: Vasile BUCUR, dr. hab., profesor universitar, ASEM;
Ruslan HAREA, dr., conferențiar universitar, ASEM;
Ala VIZIR, consultant principal în Direcția „Reglementarea contabilității și
auditului în sectorul corporativ” din cadrul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
Cartier & Roman LLC, Fort Lauderdale, SUA. E-mail: usa@cartier.md
Suport juridic: Casa de Avocatură *EuroLegal*
www.cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBookstore.*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria 9, str. Pușkin, nr. 9, Chișinău. Tel.: 22 37 83. E-mail: libraria9@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ
CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România
Tel./fax: (021) 210.80.51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier educațional* este coordonată de Liliana Nicolaescu-Onofrei
Editor: Gheorghe Erizanu

Autori: Lilia GRIGOROI, dr., conferențiar universitar, ASEM – capitolele 1; 2; 3; 4; 5;
Liliana LAZARI, dr., conferențiar universitar, ASEM – capitolele 6; 7; 8; 9.

Lector: Valentin Guțu
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Georgeta Fusa
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la „Serebia” (nr. 097)

Lilia Grigoroï, Liliana Lazari
BAZELE CONTABILITĂȚII
Ediția I, martie 2012

© 2012, Editura Cartier pentru prezenta ediție.

Toate drepturile rezervate. Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Grigoroï, Lilia

Bazele contabilității / Lilia Grigoroï, Liliana Lazari ; cop.: Vitalie Coroban. – Ch. :
Cartier, 2012 (Tipărit la Serebia). – 236 p. – (Colecția „Cartier educațional”).

ISBN 978-9975-79-743-6

657

G 85

CUPRINS

INTRODUCERE.....	6
CAPITOLUL 1. CONTABILITATEA ȘI ROLUL EI ÎN SISTEMUL INFORMAȚIONAL.....	8
1.1. Contabilitatea – componentă a sistemului informațional.....	8
1.2. Contabilitatea financiară și contabilitatea de gestiune	11
1.3. Principiile contabilității și caracteristicile calitative ale informațiilor financiare	13
1.4. Sistemul de reglementare normativă a contabilității în Republica Moldova.....	17
CAPITOLUL 2. OBIECTUL ȘI METODA CONTABILITĂȚII	25
2.1. Obiectul de studiu al contabilității	25
2.2. Activele: caracteristica și clasificarea	28
2.3. Pasivele: caracteristica și clasificarea	35
2.4. Noțiuni privind consumurile, cheltuielile și veniturile.....	40
2.5. Metoda contabilității.....	48
CAPITOLUL 3. BILANȚUL CONTABIL – PROCEDEU SPECIFIC AL METODEI CONTABILITĂȚII	64
3.1. Noțiunea, importanța și funcțiile bilanțului contabil	64
3.2. Conținutul și structura bilanțului contabil.....	66
3.3. Influența operațiilor economice asupra bilanțului contabil	71
CAPITOLUL 4. CONTUL CONTABIL ȘI DUBLA ÎNREGISTRARE	81
4.1. Noțiunea, necesitatea, funcțiile și structura contului contabil	81
4.2. Conturile de activ și conturile de pasiv: modul de funcționare a lor	84
4.3. Dubla înregistrare și importanța ei	86
4.4. Formulele contabile și tipurile acestora.....	86
4.5. Conturile sintetice și conturile analitice. Aplicarea și corelația acestora	89
4.6. Balanța de verificare și importanța ei	92
4.7. Planul de conturi: structură și componență.....	102
CAPITOLUL 5. SCHEMA GENERALĂ A CONTABILITĂȚII PRINCIPALELOR OPERAȚII ECONOMICE.....	117
5.1. Aspecte generale privind contabilitatea procurărilor de bunuri	117
5.2. Schema generală a contabilității consumurilor (costurilor)	123
5.3. Schema contabilității cheltuielilor, veniturilor și determinarea rezultatelor financiare	127
CAPITOLUL 6. EVALUAREA ȘI CALCULAȚIA CA PROCEDEE ALE METODEI CONTABILITĂȚII	146
6.1. Metode de evaluare a patrimoniului în contabilitate.....	146
6.2. Calculația ca procedeu al metodei contabilității.....	157
CAPITOLUL 7. DOCUMENTAȚIA CA PROCEDEU AL METODEI CONTABILITĂȚII	168
7.1. Noțiuni privind documentele și clasificarea acestora.....	168
7.2. Modul de întocmire și prelucrare al documentelor	173
7.3. Caracteristica și clasificarea registrelor contabile	177
7.4. Formele de contabilitate.....	179
CAPITOLUL 8. INVENTARIEREA CA PROCEDEU AL METODEI CONTABILITĂȚII.....	187
8.1. Noțiunea, esența și formele inventarierii.....	187
8.2. Modul de efectuare și înregistrare în contabilitate a rezultatelor inventarierii.....	190
CAPITOLUL 9. SITUAȚIILE (RAPOARTELE) FINANCIARE ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTORA.....	200
9.1. Noțiuni privind situațiile (rapoartele) financiare.....	200
9.2. Caracteristica generală a situațiilor financiare	203
ANEXE	212
LISTA ABREVIERILOR.....	235
BIBLIOGRAFIE	236

INTRODUCERE

„Bazele contabilității” este disciplina de introducere în domeniul contabilității prin care, gradat și metodic, se ia cunoștință de elementele teoretice fundamentale ale obiectului și metodei sale, de principiile, procedeele și mijloacele specifice concepute și folosite pentru obținerea, valorificarea și stocarea informațiilor cu privire la patrimoniu, situația și poziția financiară, precum și performanțele financiare ale unei entități.

Prezența disciplinei „Bazele contabilității” la toate specializările și facultățile cu profil economic, ca un obiect de studiu obligatoriu, precum și în programele de învățământ ale facultăților de alt profil: drept, informatică și altele, se motivează prin caracterul universal al contabilității.

Argumentarea necesității de a studia contabilitatea și limbajul ei din punctul nostru de vedere a fost expusă foarte convingător de profesorul român Emil Horomnea¹, redată ca un decalog pentru economistul mileniului III:

1. Pentru că trăim într-o lume cu resurse limitate;
2. Pentru că primul pas spre prosperitate îl reprezintă chiverniseala;
3. Pentru că nimeni nu a eșuat în afaceri atunci când a socotit prea mult. Invers, slavă Domnului;
4. Pentru că ordinea din cuget trebuie instaurată și în viață;
5. Pentru că primul semn al declinului în afaceri îl reprezintă lipsa de informare;
6. Pentru că fără prudență, ordine și rigoare poți risipi într-o clipă ceea ce ai agonisit într-o viață;
7. Pentru că este demn să-ți măsoari cu cumpătate efortul;
8. Pentru că cifrele vorbesc uneori mai relevant decât cuvintele;
9. Pentru că unul dintre cei mai bogați oameni ai planetei (Bill Gates) a fost la originile lui... contabil;
10. Pentru că, așa cum a spus Goethe, *„contabilitatea este una din cele mai ingenioase creații ale spiritului uman”*.

În urma studierii contabilității obțineți cunoștințe și aptitudini necesare pentru a participa la luarea unor decizii economice importante. Informațiile furnizate de contabilitate stau la baza procesului decizional atât în interiorul entității, cât și în exteriorul ei. Informația contabilă reprezintă un instrument ce nu poate servi direct celor care nu-l cunosc sau nu doresc să-l folosească sau care îl utilizează eronat. Totuși modul său de utilizare poate fi învățat, iar contabilitatea trebuie, în final, să ofere informații care să poată fi folosite de toți cei ce doresc să le folosească în mod corect.

Manualul „Bazele contabilității” reprezintă un curs de inițiere în contabilitate, elaborat în conformitate cu programa analitică a disciplinei „Bazele contabilității”, destinat studenților care nu posedă studii anterioare de contabilitate.

¹ Horomnea, E., *Bazele contabilității. Concepte și aplicații*, ediție revizuită, Editura Sedcom Libris, Iași, 2004.

Conținutul manualului dezvoltă într-o ordine logică, explicită și accesibilă obiectul de studiu și metoda contabilității. În acest sens se insistă pe definirea, identificarea și clasificarea elementelor patrimoniale – activele, capitalul propriu, datoriile, veniturile și cheltuielile, reprezentarea dublă a patrimoniului și corelația lui cu bilanțul contabil, sunt expuse detaliat mecanismul de funcționare a dublei înregistrări, a conturilor contabile și corelația acestora cu formulele contabile, legătura dintre conturi, balanța de verificare și bilanțul contabil, se prezintă schema generală a contabilității principalelor operații economice ale entității, se explică aplicarea procedeele de evaluare, inventariere, documentare și raportarea patrimoniului, poziției financiare și performanțelor entității.

La elaborarea conținutului acestui manual autorii s-au bazat pe prevederile Standardelor naționale de contabilitate (SNC), dar cu referințe ample și la Standardele internaționale de raportare financiară (IFRS).

Întrebările de recapitulare de la sfârșitul fiecărui capitol se axează pe principalele concepte și termenii utilizați în contabilitate și oferă subiecte pentru discuții și dezbateri.

Testele atașate dau cititorului posibilitatea să-și verifice preluarea corectă a aspectelor tratate în manual.

Aplicațiile practice incluse în manual vor permite asimilarea mai eficientă a materiei teoretice și dezvoltarea abilităților și deprinderilor de folosire a contabilității.

Nu avem pretenția că cele prezentate în lucrarea de față rezolvă toate cerințele impuse de titlul manualului sau epuizează problemele ce se cuvine a fi tratate în contextul dat, dar avem certitudinea expunerii corecte și suficient de minuțioase a multor aspecte teoretice și practice ale științei contabile.

Mulțumim pe această cale celor ce au dorit să consulte acest manual și așteptăm cu plăcere eventualele recomandări.

Autorii

Capitolul 1.

CONTABILITATEA ȘI ROLUL EI ÎN SISTEMUL INFORMAȚIONAL

Obiectivele/ rezultatele învățării:

- ▶ să definească contabilitatea și să descrie rolul acesteia în luarea deciziilor;
- ▶ să identifice utilizatorii de informații și informațiile necesare acestora;
- ▶ să delimiteze noțiunile de contabilitate financiară și contabilitate de gestiune (managerială);
- ▶ să cunoască sistemul de reglementare normativă a contabilității;
- ▶ să explice rolul și utilizarea principiilor contabile;
- ▶ să perceapă caracteristicile calitative ale informației contabile și relațiile dintre acestea.

1.1. Contabilitatea – componentă a sistemului informațional

Apariția și evoluția contabilității ca știință, domeniu al practicii, sistem de informare sau limbaj de comunicare în lumea afacerilor este strâns legată de dezvoltarea omenirii și a progresului economic și social. Contabilitatea a apărut din nevoia de a răspunde în plan informațional și decizional la problematica gestiunii mișcărilor de valori economice pentru persoane fizice sau juridice.

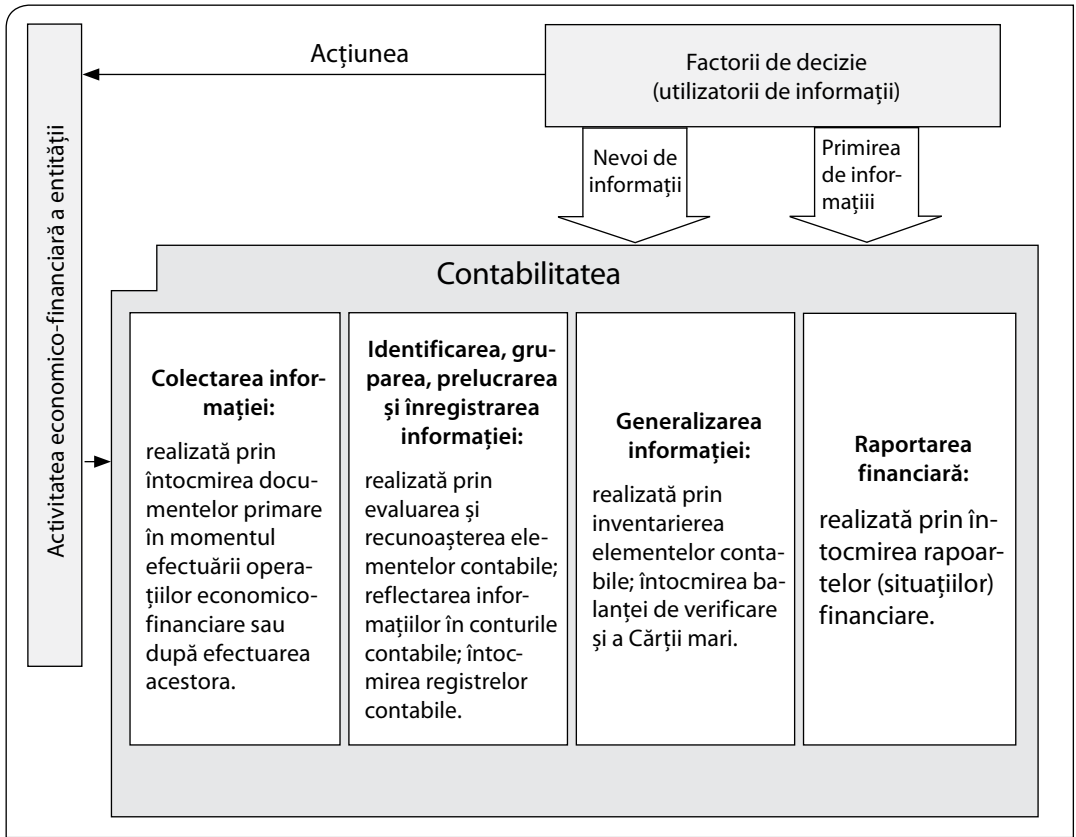
În prezent, datorită caracterului său practic, contabilitatea a devenit unul din instrumentele importante de gestiune a afacerilor, fiind considerată o disciplină științifică permanentă și universală, furnizând majoritatea informațiilor necesare procesului decizional.

Contabilitatea reprezintă o componentă importantă a sistemului informațional al entității. Prin maniera sa de prelucrare a datelor, contabilitatea oferă informații exacte privind existența și mișcarea elementelor patrimoniale, prezentând, sub formă sintetică, rezultatele activității desfășurate.

Contabilitatea² este un sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare a elementelor contabile și de raportare financiară. Altfel spus contabilitatea poate fi înțeleasă ca o activitate, realizată în cadrul ciclului contabil, prin intermediul căreia se face legătura dintre activitatea entității și factorii de decizie (Schema 1.1).

² Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007/ Monitorul Oficial nr.90-93/399 din 29.06.2007 (art. 3).

Schema 1.1. Legătura dintre activitatea entității, contabilitate și factorii de decizie

Cercetările în domeniu au demonstrat că contabilitatea reprezintă atât o știință, cât și un domeniu al practicii racordat sistemului economic informațional. În calitate sa de componentă a acestui sistem informațional, ea oferă cea mai mare parte a informațiilor necesare luării deciziilor economice.

Obiectivul contabilității este de a consemna și a gestiona faptele și evenimentele economice reale din viața entităților și de a *furniza periodic informații complete și pertinente asupra poziției financiare și a performanțelor financiare ale entităților acelorora care generic sunt denumiți utilizatori ai informației contabile.*

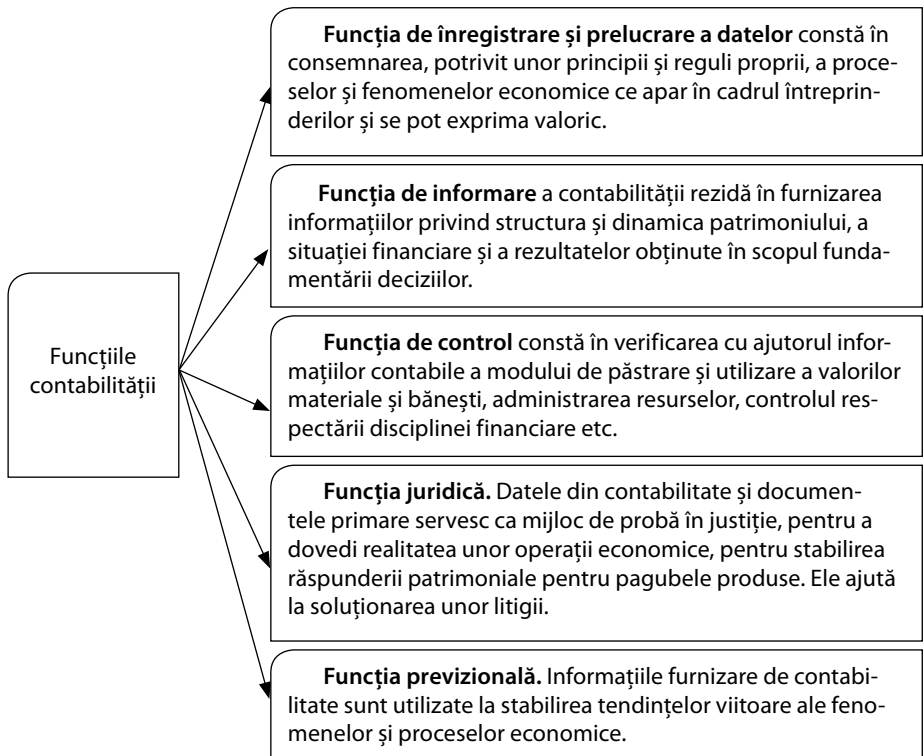
Pentru a-și realiza obiectivul principal, contabilitatea are și o serie de atribuții:

- să furnizeze informații necesare elaborării planurilor și programelor de activitate economică;
- să asigure urmărirea și controlul valoric al activităților desfășurate, prin înregistrarea cronologică și sistematică a operațiilor economice, prelucrarea informațiilor cu privire la situația patrimoniului, informații necesare atât pentru nevoile proprii ale întreprinderii, cât și în relațiile cu acționarii și asociații, clienții, furnizorii, băncile, cu organele fiscale și alte persoane fizice și juridice;

- să asigure controlul integrității patrimoniului prin înregistrarea existențelor și mișcărilor elementelor patrimoniale, pe categorii, pe locuri de depozitare sau păstrare, persoanele în responsabilitatea cărora se află etc.;
- să furnizeze informațiile necesare întocmirii situațiilor financiare care reflectă imaginea fidelă a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute, astfel încât aceste informații să poată fi utilizate de toți utilizatorii în luarea deciziilor economice.

Realizarea obiectivului și a atribuțiilor sale este posibilă doar în condițiile în care contabilitatea îndeplinește următoarele *funcții*: înregistrarea și prelucrarea datelor, informarea utilizatorilor, controlul patrimoniului, mijloc de probă în justiție.

Schema 1.2. Funcțiile contabilității

Informațiile furnizate de contabilitate stau la baza procesului decizional atât în interiorul, cât și în exteriorul întreprinderii. Utilizatorii informațiilor contabile pot fi clasificați, în general, în trei grupuri: (1) *cei ce gestionează o întreprindere (utilizatori interni)*; (2) *cei din afara întreprinderii, care au un interes financiar direct în aceasta* și (3) *organizații și instituții ce au un interes financiar indirect în întreprindere*.

Utilizatorii interni sunt reprezentați de manageri. Ei apelează la informațiile contabile care reflectă operațiile de exploatare, investiții, finanțare și gestiune a

patrimoniului și activității entității, pentru fundamentarea și luarea deciziilor lor. Conducerea entităților folosește informațiile contabile la întocmirea sistemului de bugete, mai ales în faza de control al realizării planurilor și programelor.

Sistemul informațional contabil prin evenimente și tranzacții procesate corect și adecvat oferă răspunsuri la unele întrebări frecvente: – Compania generează profituri? – Compania progresează sau pur și simplu încearcă să supraviețuiască? – Are compania suficient numerar?

Acestea sunt unele dintre cele mai frecvente întrebări pe care managerii (utilizatorii) trebuie să le cunoască, pentru a crea o bază în vederea stabilirii unei strategii de succes, care să permită creșterea și dezvoltarea continuă a entității lor.

Utilizatorii externi care au interes financiar direct în informațiile contabile sunt reprezentați de investitorii actuali sau potențiali, creditorii actuali sau potențiali, cumpărătorii actuali sau potențiali.

Investitorii actuali și potențiali sunt interesați de câștigurile care pot fi obținute din investiția într-o anumită entitate (rata dividendului), împreună cu riscurile aferente.

Creditorii actuali sau potențiali sunt terții care acordă împrumuturi entității pe o perioadă stabilită în prealabil în schimbul unei dobânzi, fiind interesați de solvabilitatea și lichiditatea entităților, precum și de sistemul de garanții.

Cumpărătorii actuali sau potențiali sunt interesați de capacitatea întreprinderii de a-și continua activitatea și, în consecință, de a vinde bunuri sau de a presta servicii, într-un viitor previzibil. De exemplu, o societate care produce și comercializează autovehicule dorește să știe dacă există riscul ca furnizorul de frâne să intre în stare de faliment.

Salariații și sindicatele se interesează de performanțele și perspectivele întreprinderii, din punctul de vedere al negocierii salariale și al securității locurilor de muncă. De asemenea, ei au nevoie de informații privind performanțele sectoriale în scopul de a putea verifica și înțelege deciziile managerilor privind extinderea sau restrângerea de activități particulare.

Utilizatorii externi care au interes financiar indirect în informațiile contabile sunt reprezentați de guvern și instituțiile sale, salariați și sindicate, presă, companii de audit, public.

Guvernul și instituțiile sale sunt interesate de activitatea entităților întrucât statul face apel la informațiile contabile pentru realizarea funcției fiscale.

Publicul se așteaptă ca entitățile să furnizeze informații despre impactul activității lor asupra comunităților locale și asupra mediului natural.

1.2. Contabilitatea financiară și contabilitatea de gestiune

Pe de o parte, contabilitatea urmărește furnizarea de informații către utilizatorii externi, iar pe de altă parte, informațiile furnizate de contabilitate vizează utilizatorii interni. Cu toate că informațiile furnizate de contabilitate vizează utilizatori diferiți ca natură, practic ele se bazează pe aceleași înregistrări și pe aceleași surse,

doar că modul de structurare și de prezentare este diferit. În plus, deși au la bază înregistrări și surse comune, informațiile contabilității urmăresc direcții distincte, astfel contabilitatea entității se organizează în două circuite:

- **contabilitatea financiară**, care vizează aspectele trecute ale gestiunii întreprinderii;
- **contabilitatea managerială**, care permite organelor de conducere ale entității obținerea unor informații de detaliu privind activitatea trecută a unității, dar servesc și ca bază de elaborare a viitoarelor decizii cu caracter strategic, tactic și operativ.

Contabilitatea financiară reprezintă un sistem de colectare, grupare, prelucrare și sistematizare a informației privind existența și mișcarea activelor, capitalului propriu, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor în expresie valorică pentru întocmirea situațiilor financiare. Contabilitatea financiară cuprinde în câmpul său de acțiune cunoașterea și prezentarea patrimoniului și a rezultatelor obținute, ca urmare a utilizării elementelor acestuia. Astfel, contabilitatea financiară are ca obiect de activitate evaluarea elementelor patrimoniale ale întreprinderii, înregistrarea tuturor operațiilor de modificare (majorare sau diminuare) a elementelor patrimoniale, stabilirea rezultatelor finale sub formă de profit sau pierdere, efectuarea lucrărilor prealabile întocmirii rapoartelor financiare, efectuarea inventarierii, întocmirea bilanțelor de verificare etc., întocmirea și prezentarea situațiilor financiare prevăzute de legislație, și anume: bilanțul contabil (situația privind poziția financiară), raportul de profit și pierdere, raportul privind fluxul mijloacelor bănești și raportul privind fluxul capitalului propriu.

Contabilitatea managerială este un sistem de colectare, prelucrare, pregătire și transmitere a informației contabile pentru planificarea, calcularea costurilor, verificarea și analiza executării bugetelor, în scopul pregătirii rapoartelor interne pentru luarea deciziilor manageriale. Contabilitatea managerială înregistrează informațiile necesare aprecierii mersului activității interne, controlului riguros și sistematic asupra modului de utilizare a factorilor de producție în cadrul activității interne. De regulă, ea se ocupă cu calcularea costurilor de producție pe produse, servicii, lucrări sau activități, determinarea anumitor rezultate analitice la nivelul subdiviziunilor de producție pe tipuri de produse, furnizarea informațiilor pentru stabilirea bugetelor, furnizarea informațiilor pentru determinarea performanțelor (rentabilitate, productivitate etc.) ale diferitelor subdiviziuni de producție (sectoare, secții, ateliere), efectuarea controlului de gestiune și luarea deciziilor gestionare.

Organizarea și funcționarea contabilității manageriale se bazează pe concepte și principii pur interne al căror conținut este liber de standarde, fiind definit în funcție de propriile convenții ale fiecărei entități. În consecință, deși organizarea contabilității manageriale este obligatorie, aceasta beneficiază de o libertate separată în ceea ce privește posibilitatea de adaptare de către fiecare entitate, în funcție de specificul activității și de nevoile de informare în vederea actului decizional.

Faptul separării contabilității în financiară și managerială (de gestiune) nu denotă că la întreprindere există două contabilități și diverse registre de evidență. La întreprindere funcționează un singur sistem contabil, însă el este construit în așa

fel, încât prin regruparea datelor inițiale tuturor utilizatorilor să le fie pusă la dispoziție acea informație care îi va ajuta să ia decizii corecte.

1.3. Principiile contabilității și caracteristicile calitative ale informațiilor financiare

Pentru a realiza o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute, trebuie respectate cu bună-credință principiile contabile. Principiile contabile sunt definite ca fiind „convențiile, regulile și procedeele necesare pentru definirea unei practici contabile acceptate la un moment dat”³.

Principiile contabile se regăsesc la baza contabilității din toate țările – interpretarea și transpunerea lor în reguli și norme pot fi diferite de la țară la țară. Principiile contabile izvorăsc din practică și se modifică odată cu ea, iar acceptarea lor are loc prin consensul producătorilor și utilizatorilor informației contabile.

Necesitatea principiilor contabile este impusă de activitatea practică, întrucât se pot întâlni operații, evenimente și tranzacții pentru care nu există reguli și proceduri unice de soluționare, ceea ce impune apelarea la raționamentul profesional, care are la bază principiile contabile.

În Republica Moldova principiile contabile sunt stipulate în următoarele acte normative: Bazele conceptuale ale pregătirii și prezentării rapoartelor financiare⁴, Standardele naționale de contabilitate⁵, Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007⁶ și Standardele internaționale de raportare financiară⁷.

Remarcăm o discordanță în nominalizarea principiilor contabile în aceste acte normative, cauzate, din punctul nostru de vedere, de detașarea în timp a elaborării și adoptării lor. Urmează ca legislatorii să corecteze această carență, or, la momentul actual suntem obligați să ne ghidăm de prevederile Legii contabilității, superioară legislativ, dar și cea mai recent aprobată.

Principiul continuității activității, potrivit căruia se presupune că entitatea își continuă în mod normal funcționarea într-un viitor previzibil, fără a intra în stare de lichidare sau de reducere sensibilă a activității. Continuitatea activității se exprimă clar în actul de constituire. Atunci când funcționarea este delimitată în timp, sunt menționate datele de începere și de încetare a activității. Dacă conducerea nu intenționează și nu este obligată să lichideze entitatea sau să reducă esențial volumul de producție, atunci se vor aplica metodele tradiționale de evaluare a activelor, pasivelor, precum și de calculare a rezultatelor financiare care sunt prevăzute în

³ Needles Jr., Belverd E., Anderson Henry R., Caldwell James C., Principiile contabilității, 2001, pag. 9.

⁴ Ordinul ministrului Finanțelor nr.174 din 25.12.1997/ Monitorul Oficial al RM nr. 88-91 din 30.12.1997.

⁵ Monitorul Oficial al RM nr. 88-91 din 30.12.1997.

⁶ Monitorul Oficial nr. 90-93/399 din 29.06.2007.

⁷ www.minfin.md

politica de contabilitate a entității. În cazul în care entitatea intenționează sau este obligată să se lichideze, atunci conducerea entității nu mai are dreptul să utilizeze metodele tradiționale de evaluare și calculare a rezultatelor financiare, prin urmare, se va recurge la utilizarea valorii de piață, care, de obicei, este mai mică decât valoarea contabilă. De exemplu, în cazul funcționării normale a entității, mijloacele fixe sunt reflectate în bilanț la valoarea de intrare diminuată cu suma amortizării acumulate, iar în cazul lichidării entității, acestea vor fi evaluate la valoarea de vânzare (lichidare).

Exemplul 1. Entitatea „Galacom” a cumpărat și a pus în funcțiune la 20 decembrie 2010 un mijloc de transport la valoarea de intrare de 270 000 de lei. Mijlocul de transport a fost utilizat pe parcursul anului 2011, fiind calculată amortizarea în sumă de 54 000 de lei. Presupunem că la închiderea anului de gestiune 2011:

- a) Continuitatea activității este asigurată;
- b) Continuitatea activității nu este asigurată; se estimează o valoare de lichidare – 190 000 de lei.

Analizăm situația la finele anului 2011:

- a) Deoarece continuitatea activității este asigurată, la închiderea anului 2011, mijlocul de transport este evaluat la valoarea sa contabilă, adică valoarea de intrare diminuată cu suma amortizării cumulate. Altfel spus, el va fi înscris în bilanțul contabil la valoarea sa de 216 000 de lei (270 000 – 54 000);
- b) Deoarece continuitatea activității nu este asigurată, în bilanțul contabil de la 31.12.2011, mijlocul de transport va fi înscris pentru valoarea probabilă de vânzare a bunului, adică 190 000 de lei.

Contabilitatea de angajamente (specializarea exercițiilor) bază de contabilizare, conform căreia elementele contabile sunt recunoscute pe măsura apariției acestora, indiferent de momentul încasării/plății mijloacelor bănești sau compensării în altă formă.

Exemplul 2. Entitatea „Galacom” SRL achiziționează pe 24 martie 2012 10 mașini de spălat, pentru a fi revândute. Datoria față de furnizor este achitată pe 15 aprilie 2012. Mașinile de spălat sunt livrate unui client pe 2 mai. Clientul achită contravaloarea acestora pe 7 iunie. **Trebuie să determinăm momentul recunoașterii veniturilor și cheltuielilor din tranzacțiile menționate.**

Venitul trebuie recunoscut în momentul livrării mărfurilor, adică atunci când are loc tranzacția dintre părți, ceea ce în drept este echivalent cu existența acordului de voință al părților. Prin urmare, venitul se va constata la 2 mai 2012, iar cheltuielile se vor constata de asemenea la 2 mai 2012.

Sa analizăm în parte fiecare etapă a tranzacțiilor:

- Procurarea mașinilor de spălat pe 24 martie, precum și achitarea lor la data de 15 aprilie nu produce pentru entitatea „Galacom” nici venituri, nici cheltuieli, pe motiv că entitatea dispune de aceeași avere în echivalent valoric, doar că în altă formă (stare).
- La momentul livrării mașinilor de spălat cumpărătorilor, costul lor (valoarea de achiziție plătită sau care urmează să fie plătită furnizorilor) se transformă în cheltuieli, iar ceea ce trebuie să încasăm vor fi venituri.

Principiul necompensării prevede că elementele de activ și de pasiv trebuie să fie evaluate și înregistrate în contabilitate separat, nefiind admisă compensarea între posturile de activ și cele de pasiv ale bilanțului, precum și între veniturile și cheltuielile din raportul de profit și pierdere. Necompensarea trebuie înțeleasă în sensul că pentru fiecare element patrimonial cu substanță materială, pentru orice resursă care reflectă drepturi și obligații etc. trebuie să fie deschis câte un cont în contabilitate.

Exemplul 3. Fie exemplul entității „Galacom”, care a achiziționat 10 mașini de spălat de la un furnizor în valoare de 40 000 de lei și le-a livrat ulterior cumpărătorilor săi în valoare de 56 000 de lei. Termenul de achitare a datoriei e de 30 de zile, iar cel de încasare a creanței – de 45 de zile.

În bilanțul entității „Galacom” SRL va figura o creanță a cumpărătorilor către entitatea „Galacom” de 56 000 de lei (în activ) și o datorie de 40 000 de lei (în pasiv), și nu o creanță netă de 16 000 de lei.

Principiul permanenței metodelor presupune continuitatea aplicării regulilor și normelor privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate și prezentarea elementelor patrimoniale și a rezultatelor asigurând comparabilitatea în timp și în spațiu a informațiilor contabile. Acest principiu asigură aplicarea pentru aceleași elemente, structuri, domenii de activitate etc. a acelorași metode de la o perioadă de gestiune la alta.

Permanența metodelor de evaluare și prezentare a situațiilor financiare asigură coerența și deci comparabilitatea informațiilor contabile în cursul perioadelor succesive.

Se poate deroga de la fixitatea metodelor, dacă această derogare are ca obiect căutarea unei mai bune informări.

Să precizăm și faptul că permanența metodelor nu trebuie absolutizată. Practica relevă o serie de evenimente economice și financiare, în care entitatea este obligată să schimbe o parte din metodele sale. Standardele de contabilitate ne sesizează, în acest sens, două cazuri:

- a) atunci când există modificări în legislație și reglementarea contabilă;
- b) atunci când o nouă metodă aleasă ar conferi rapoartelor financiare o informare mai relevantă și mai fiabilă.

Totodată, ținem cont că schimbarea metodelor conduce la informarea suplimentară în notele explicative, care constă în precizarea schimbării, motivarea ei și explicarea consecințelor modificării asupra poziției financiare și a performanțelor entității.

Exemplul 4. În anul 2011, managementul entității „Galacom” a decis să schimbe metoda utilizată pentru evaluarea stocurilor de materiale, prin trecerea de la FIFO (primul intrat-primul ieșit) la costul mediu ponderat. La 31 decembrie 2010, valoarea stocurilor, conform metodei FIFO, era 120 000 de lei. Dacă s-ar fi aplicat metoda costului mediu ponderat, valoarea stocului de materiale ar fi fost 100 000 de lei.

Metoda costului mediu ponderat se aplică pentru evaluarea stocului de materiale în anul 2011. Dar ținând cont de faptul că situațiile financiare prezintă informații pentru anul de gestiune și concomitent, pentru comparare, și pentru anul precedent (2010), entitatea trebuie să recalculeze costul stocului de materiale din anul precedent conform metodei costului mediu ponderat pentru a asigura comparabilitatea în timp.

De asemenea, entitatea trebuie să prezinte informații despre faptul dat în notele explicative.

Principiul consecvenței se referă la modul de prezentare și clasificare a diferitelor elemente din rapoartele financiare, elemente care trebuie menținute de la o perioadă la alta, fără a fi schimbate.

Separarea patrimoniului și a datoriilor, care prevede ca patrimoniul și datoriile unei entități să fie separate de patrimoniul și datoriile proprietarului acestei și altor entități.

Utilizatorii de informații financiare doresc ca informația să fie de calitate, în măsură să le satisfacă necesitățile de informare.

Potrivit prevederilor Legii contabilității, **caracteristicile calitative** ale informației contabile, din care derivă utilitatea acestora, sunt:

- ◆ inteligibilitatea;
- ◆ relevanța;
- ◆ credibilitatea;
- ◆ comparabilitatea.

Inteligibilitatea reprezintă caracteristica informației de a fi ușor înțeleasă de către utilizatorii care dispun de cunoștințe suficiente privind desfășurarea afacerilor și a activităților economice, de noțiuni de contabilitate și au dorința de a studia informațiile prezentate cu diligențele cuvenite.

Relevanța se pune în evidență atunci când informațiile influențează deciziile economice, ajutându-i pe aceștia să evalueze evenimente trecute, prezente sau viitoare, confirmând sau corectând evaluările lor anterioare. Relevanța informației este influențată de *natura informației* și de *pragul de semnificație*. Astfel natura informației ne oferă indicii în legătură cu conținutul său, răspunzând la întrebarea „la ce se referă informația?”. Pragul de semnificație se referă la importanța unui element sau a unui fapt. Dacă un element sau un fapt prezintă importanță, înseamnă că acesta este relevant pentru utilizatorii rapoartelor financiare. Un element este semnificativ dacă se presupune fundamentat că evidențierea sa va influența deciziile utilizatorilor rapoartelor financiare.

Credibilitatea se manifestă prin faptul că informația credibilă nu conține erori semnificative și nu este părtinitoare, iar utilizatorii au încredere că prezintă cu fidelitate ceea ce se presupune că ar trebui să reprezinte sau ceea ce se așteaptă, în mod rezonabil, să reprezinte. Următorii factori contribuie la credibilitate: *reprezentarea fidelă*, *prevalența economicului asupra juridicului*, *neutralitatea*, *prudența*, *integralitatea*.

Reprezentarea fidelă: informația trebuie să reprezinte cu fidelitate tranzacțiile, operațiile și evenimentele pe care și le-a propus să le reprezinte sau este de așteptat în mod rezonabil să le prezinte. De exemplu, bilanțul contabil trebuie să prezinte integral toate tranzacțiile și alte operații, care conduc la apariția activelor, datoriilor și capitalului propriu al întreprinderii la data raportată și corespund criteriilor de constatare.

Prevalența economicului asupra juridicului prevede că informațiile trebuie să fie contabilizate și prezentate conform fondului lor și în concordanță cu realitatea economică și nu doar cu forma lor juridică.

Neutralitatea impune ca informația să fie lipsită de influențe. Rapoartele financiare nu sunt neutre dacă prin selectarea și prezentarea informației influențează luarea unei decizii.

Prudența înseamnă un grad de precauție pentru a face estimări cerute în condiții de incertitudine, astfel încât activele și veniturile să nu fie supraevaluate, iar datoriile și cheltuielile să nu fie subevaluate.

Integralitatea impune ca informațiile din rapoartele financiare să fie complete în limitele rezonabile ale pragului de semnificație și ale costului obținerii lor.

Comparabilitatea este necesară pentru ca utilizatorii să identifice tendințele în poziția financiară a întreprinderii și performanțele sale; comparația se poate face în timp, dar și cu alte întreprinderi cu același obiect de activitate.

1.4. Sistemul de reglementare normativă a contabilității în Republica Moldova

Sistemul de reglementare normativă a contabilității reprezintă toate normele contabile impuse în mod obligatoriu printr-o normă juridică.

Reglementarea contabilității⁸ cuprinde:

- ◀ asigurarea normativă și aplicarea cerințelor unice ale contabilității și raportării financiare pentru entități, indiferent de tipul activității economice;
- ◀ corespunderea prevederilor Standardelor naționale de contabilitate (S.N.C.) și ale Standardelor naționale de contabilitate pentru sectorul public (S.N.C.S.P.) nivelului de dezvoltare economică al țării și cerințelor utilizatorilor de situații financiare;
- ◀ asigurarea condițiilor necesare pentru aplicarea unică a standardelor de contabilitate, inclusiv a Standardelor internaționale de raportare financiară (S.I.R.F.);
- ◀ stabilirea normelor contabile și de raportare financiară pentru entitățile micului business;
- ◀ stabilirea cerințelor privind respectarea normelor contabile și de raportare financiară;
- ◀ stabilirea cerințelor față de entitățile care efectuează instruirea profesională continuă a contabililor și prestează servicii de ținere a contabilității și de întocmire a situațiilor financiare.

Organele de reglementare a contabilității includ:

- ▷ **autorități statale** – Guvernul, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, organele centrale de specialitate ale administrației publice, autoritățile administrației publice locale,

⁸ Legea contabilității nr. 113-XVI din 27. 04. 2007/ Monitorul Oficial nr. 90-93/399 din 29. 06. 2007.

Serviciul informațional al rapoartelor financiare de pe lângă Biroul Național de Statistică (denumit Serviciu informațional al rapoartelor financiare);

- ▷ **asociații profesionale**, care au drept scop perfecționarea și dezvoltarea contabilității.

Principalul act normativ care reglementează activitatea contabilă este **Legea contabilității** nr. 113-XVI din 27.04.2007. Aceasta stabilește principiile metodologice unice ale contabilității și raportării financiare, regulile generale privind documentarea operațiilor economice, întocmirea registrelor contabile, inventarierea patrimoniului, corectarea erorilor contabile, întocmirea și prezentarea situațiilor financiare.

Următorul act normativ în ierarhia reglementării contabilității îl reprezintă **Bazele conceptuale** ale pregătirii și prezentării rapoartelor financiare. În esență, Bazele conceptuale definesc conceptele care stau la baza întocmirii și prezentării situațiilor financiare pentru utilizatorii externi. Acesta, din punct de vedere conceptual, abordează:

- obiectivul situațiilor financiare;
- caracteristicile calitative care determină utilitatea informațiilor din situațiile financiare;
- definirea, recunoașterea și evaluarea elementelor pe baza cărora sunt întocmite situațiile financiare (active, datorii, capitaluri proprii, venituri și cheltuieli);
- conceptul de capital și de menținere a nivelului capitalului.

Standardele naționale de contabilitate (S.N.C.) reprezintă norme generale de ținere a contabilității, evaluare și recunoaștere a activelor, capitalului propriu, datoriilor, veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare, întocmire a situațiilor financiare, a anexelor la acestea și a notei explicative.

Comentariile la standardele naționale de contabilitate (C.S.N.C.) – explicații oficiale (în baza exemplurilor convenționale) privind aplicarea prevederilor standardelor naționale de contabilitate.

Standarde internaționale de raportare financiară (IFRS-urile) – standarde și interpretări, emise de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate, care au devenit valabile în Republica Moldova după acceptarea lor de Guvernul Republicii Moldova. Acestea includ: Standarde internaționale de raportare financiară; Standarde internaționale de contabilitate; Interpretări IFRIC; și Interpretări SIC. Țin contabilitatea și întocmesc situații financiare conform IFRS entitățile de interes public.

Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor este un model normativ privind clasificarea, codificarea și aplicarea conturilor. El reprezintă un tablou al sistemului de conturi în cadrul căruia fiecare cont desemnat printr-o denumire și un simbol cifric este încadrat într-o anumită grupă și clasă în raport de o anumită caracteristică de grupare, precum și de normele de aplicare a fiecărui cont.

Instrucțiuni, scrisori și alte acte instructive emise de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, care reprezintă explicații privind modul de ținere a contabilității în diferite domenii de activitate ale întreprinderilor.

ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE:

1. De ce contabilitatea este considerată sistem informațional?
2. Care este rolul contabilității în procesul decizional?
3. Descrieți pe scurt utilizatorii cu interes indirect în informații contabile.
4. Evidențiați deosebiriile dintre contabilitatea financiară și contabilitatea managerială.
5. Care sunt principiile contabile? În ce mod contribuie fiecare dintre ele la interpretarea informațiilor financiare?
6. Care sunt caracteristicile calitative ale informațiilor contabile și ce semnificație au ele?
7. Enumerați organele de reglementare a contabilității și misiunea lor.
8. Ce reprezintă Standardele naționale de contabilitate? De ce acestea au importanță în organizarea contabilității?

TESTE:

Testați-vă cunoștințele din acest capitol, alegând răspunsul corect pentru fiecare din următoarele întrebări:

1. Ce reprezintă contabilitatea?
 - a) sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare a elementelor contabile și de raportare financiară;
 - b) sistem de colectare, prelucrare, pregătire și transmitere a informației contabile pentru planificarea, calcularea costurilor, verificarea și analiza executării bugetelor, în scopul pregătirii rapoartelor interne pentru luarea deciziilor manageriale;
 - c) sistem de colectare, grupare, prelucrare și sistematizare a informației privind existența și mișcarea activelor, capitalului propriu, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor în expresie valorică pentru întocmirea situațiilor financiare.
2. Funcția juridică a contabilității constă în:
 - a) consemnarea, potrivit unor principii și reguli proprii, a proceselor și fenomenelor economice ce apar în cadrul întreprinderilor și se pot exprima valoric;
 - b) furnizarea informațiilor privind structura și dinamica patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute în scopul fundamentării deciziilor;
 - c) verificarea cu ajutorul informațiilor contabile a modului de păstrare și utilizare a valorilor materiale și bănești, de gospodărire a resurselor, controlul respectării disciplinei financiare etc;
 - d) datele din contabilitate și documentele primare servesc ca mijloc de probă în justiție, pentru a dovedi realitatea unor operații economice.
3. Funcția de control a contabilității constă în:
 - a) consemnarea, potrivit unor principii și reguli proprii, a proceselor și fenomenelor economice ce apar în cadrul întreprinderilor și se pot exprima valoric;

- b) furnizarea informațiilor privind structura și dinamica patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute în scopul fundamentării deciziilor;
 - c) verificarea cu ajutorul informațiilor contabile a modului de păstrare și utilizare a valorilor materiale și bănești, de gospodărire a resurselor, controlul respectării disciplinei financiare etc;
 - d) datele din contabilitate și documentele primare servesc ca mijloc de probă în justiție, pentru a dovedi realitatea unor operații economice.
4. Care dintre următoarele grupuri utilizează informațiile contabile pentru prezentarea profitabilității și lichidității unei întreprinderi:
 - a) managementul;
 - b) investitorii;
 - c) creditorii;
 - d) planificatorii economici.
 5. Selectați sfera de acțiune a contabilității manageriale:
 - a) determinarea unor rezultate pe produse;
 - b) controlul și analiza unor laturi ale activității întreprinderii;
 - c) înregistrarea tuturor operațiilor de modificare a patrimoniului entității;
 - d) determinarea rezultatului financiar al entității.
 6. Obiectivele contabilități financiare sunt:
 - a) întocmirea rapoartelor financiare;
 - b) prognozarea costului de producție;
 - c) determinarea unor rezultate pe produse;
 - d) controlul și analiza unor laturi ale activității întreprinderii;
 - e) înregistrarea tuturor operațiilor economice efectuate la întreprindere.
 7. Care din autoritățile statale enumerate nu are funcția de reglementare a contabilității?
 - a) Banca Națională a Moldovei;
 - b) Guvernul R.M.;
 - c) Comisia Națională a Valorilor Mobiliare;
 - d) Serviciul Fiscal de Stat al R.M.
 8. Care este misiunea asociațiilor profesionale în reglementarea contabilității?
 - a) elaborarea, emiterea și aprobarea actelor normative aferente contabilității;
 - b) perfecționarea și dezvoltarea contabilității;
 - c) elaborarea și propunerea spre aprobare organelor competente a unor proiecte de acte normative în domeniul contabilității, a unor programe de instruire profesională continuă a contabililor.
 9. Scrieți în spațiile libere actele normative cărora le sunt inerente stipulările menționate:
 - a) reprezintă norme și reguli generale de evaluare, constatare și raportare financiară a activelor, pasivelor, veniturilor și cheltuielilor (_____);

- b) prezintă explicații oficiale ale aplicării Standardelor naționale de contabilitate (_____);
- c) oferă un tablou al sistemului de conturi (_____);
- d) stipulează principiile generale ale impozitării în R.M. (_____);
- e) stabilește principiile metodologice unice ale contabilității și rapoartelor financiare (_____).
10. Contabilitatea se ocupă de furnizarea de informații factorilor de decizie. Cadrul general de reguli pe care le respectă contabilii în desfășurarea acestei activități de furnizare a informațiilor se poate defini prin noțiunea de:
- a) legislație fiscală; c) preluarea datelor;
- b) principii contabile; d) operațiuni economice.
11. Selectați principiile contabilității stipulate în Legea contabilității:
- a) prudența;
- b) prevalența economicului asupra juridicului;
- c) continuitatea activității;
- d) permanența metodelor;
- e) consecvența prezentării.
12. Conform cărui principiu cheltuielile se constată în momentul când au fost suportate, indiferent de momentul plății lor:
- a) consecvenței prezentării;
- b) continuității activității;
- c) contabilității de angajamente;
- d) permanenței metodelor.
13. Conform principiului contabilității de angajamente, cheltuielile din vânzarea bunurilor se vor înregistra atunci când:
- a) se fabrică bunurile;
- b) se comandă bunurile;
- c) se livrează bunurile clienților;
- d) în momentul încasării contravalorii bunurilor livrate.
14. Ignorarea unei sume pentru că este foarte mică în comparație cu rapoartele financiare luate ca ansamblu poate avea loc datorită:
- a) comparabilității;
- b) prudenței;
- c) importanței relative a informației;
- d) relevanței informației.
15. Informațiile contabile sunt utile atunci când sunt:
- a) oportune și părtinitoare; c) relevante și nesigure;
- b) relevante și fiabile; d) corecte și exacte.